

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากอดีตถึงปัจจุบัน รัฐบาลประเทศต่าง ๆ จะสามารถจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและดำเนิน โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นได้ จำเป็นต้องมีรายได้นำมาใช้จ่าย เพื่อการนี้และ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีการจัดเก็บรายได้เข้ารัฐไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบอัตรา ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและรวมไปถึงค่าใบอนุญาต เป็นต้น โดยที่อัตราภาษี ที่รัฐบาลจัดเก็บได้ นั้นเป็นรายได้ที่มากที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 90 ของรายได้ที่รัฐได้ทำการจัดเก็บ (สถาบันพัฒนา มุขทัตศน์. ม.ป.ป. : 6)

อำนาจในการจัดเก็บภาษีของรัฐมิได้จำกัดอยู่เพียงแต่ส่วนกลางเท่านั้น แต่รัฐบาลกลางได้มีการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษีให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล รวมถึงรูปแบบการปกครอง พิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาด้วยเช่นกัน โดยที่ภาษีที่องค์กรปกครองท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดเก็บได้นั้นแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (สถาบันพัฒนา มุขทัตศน์. ม.ป.ป. : 6)

1. ภาษีที่องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดเก็บเอง และเป็นรายได้ขององค์กรท้องถิ่นนั้นทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ และอากรฆ่าสัตว์
2. ภาษีที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตราภาษีที่รัฐจัดเก็บอยู่และแบ่งสรรให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสุรา และภาษีสรรพสามิต
3. ภาษีที่ส่วนกลางจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นทั้งจำนวน คือ ภาษีค่าธรรมเนียมและ ล้อเลื่อน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในไทย คือ การที่ รัฐบาลท้องถิ่นยังจัดเก็บรายได้ไม่เพียงพอแก่การใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจึงทำให้ต้อง พึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางในส่วนที่สูงมาก ซึ่งการพึ่งพาดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลท้องถิ่น ขาดอิสระทางการคลัง และเป็นการไม่ส่งเสริมให้รัฐบาลท้องถิ่น ใช้ทรัพยากรของตน ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2543 มีการให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานเก็บภาษี กำหนดให้ผู้เสียภาษ้นำค่าภาษีไปชำระต่อพนักงานเก็บภาษีภายใน 30 วัน นับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมินค่าภาษี ถ้ามิได้มีการชำระค่าภาษีและเงินเพิ่มภายใน 4 เดือน ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งให้ยึดอายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สิน เพื่อนำเงินมาชำระเป็นค่าภาษีเงินเพิ่ม ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย โดยมีต้องขอให้ศาลสั่งหรือออกหมายยึด (พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2543)

อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่จำนวน 8 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยเป็นพื้นที่หนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีรายได้หลักจากการจัดสรรของรัฐบาล และรายได้จากการจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ต้องเก็บภาษีตามที่ประกาศไว้ในข้อบัญญัติที่ตั้งไว้ โดยจะต้องมีการพัฒนาด้านการจัดเก็บ และจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เสียภาษี โดยอาศัยการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการในการจัดเก็บ การวางแผนการจัดเก็บ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องจะต้องเรียบง่าย พนักงานเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีต้องมีความรู้ความสามารถที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาชำระค่าภาษีก่อให้เกิดความร่วมมือสร้างแรงจูงใจในการชำระภาษีด้วยความเต็มใจ โดยต้องรับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเก็บภาษีของประชาชน พยายามขจัดปัญหาที่สำคัญที่สุดในการจัดเก็บภาษี เช่น ปัญหาการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน เกิดจากการคำนวณค่ารายปีที่ผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี มีความเห็นไม่ตรงกันและไม่มีแนวทางการประเมินที่ชัดเจน ส่วนมากเก็บจากดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่จัดเก็บ ภาษีที่ต้องชำระมีการกรอกรายละเอียดมากเกินไป ปัญหาด้านผู้เสียภาษีขาดความเข้าใจเรื่องภาษี มองว่าการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการชำระภาษีซ้ำซ้อนกับภาษีรายได้บุคคลธรรมดาที่ชำระให้กับสรรพากร ผู้เสียภาษีไม่ยอมชำระภาษี หรือชำระล่าช้าเพราะต้องชำระภาษีหลายทาง จึงเป็นอุปสรรคและสาเหตุของการหลีกเลี่ยงของผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน เมื่อเปรียบกับรายได้จากการใช้โรงเรือนและที่ดินลดลงจากคู่แข่งงานกิจการในหมู่บ้านมากขึ้น และธุรกิจต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การทำธุรกิจให้บริการ ร้านค้าต่าง ๆ อันน่าจะมีผลทำให้ท้องถิ่นสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

ปรากฏว่า การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 และที่แก้ไขเพิ่มเติมสามารถเก็บภาษีได้เพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาบริหารสาธารณะและสาธารณูปโภคภายในท้องถิ่นได้ เหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินส่วนหนึ่ง มาจากพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 ที่ใช้บังคับ

ในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ถูกตราขึ้นและใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และปัญหาการการลดหย่อนในเรื่องการลดค่ารายปีหนึ่งในสาม ที่ไม่สอดคล้องต่อสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในกาประกอบธุรกิจของภาคเอกชนที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีทั้งหน่วยงานผู้จัดเก็บและผู้ประกอบการธุรกิจรวมถึงประชาชนผู้ต้องเสียภาษีโดยทั่วไป ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมายภาษีโรงเรือนและที่ดินที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน อีกประการหนึ่ง คือ การที่ผู้เสียภาษีขาดวินัยในการเสียภาษีทั้งนี้ อาจจะมีทัศนคติที่ว่าภาระภาษีเป็นภาระหน้าที่ โดยไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนแต่ประการใด จึงอาศัยช่องว่างของกฎหมาย เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีหรือชำระภาษีให้น้อยที่สุด ปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินได้เกิดขึ้นกับ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตลอด และเป็นเหตุที่ท่าองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายได้ที่ลดน้อยลงในการบริหารงานขององค์กร

ฉะนั้น ผู้ศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน จึงมีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชน ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และมีความสนใจในการมุ่งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ของทุกปีที่ผ่านมามักจะประสบกับปัญหาการชำระภาษีของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง องค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาาระบบการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน พร้อมกับการบริหารงานการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ให้มีผู้มาชำระภาษีเพิ่มมากขึ้นและบรรลุลำดับวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (งบแสดงฐานะทางการเงิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการศึกษา

1. ระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด เปรียบเทียบพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันในการชำระภาษี มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาระดับปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ประชาชนผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จำนวน 719 คน (บัญชีรายชื่อผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane. 1973 : 727) และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 257 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือน เมษายน ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2553

4. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรียนและที่ดิน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

- 4.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า
- 4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง
- 4.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า
- 4.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง
- 4.1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว
- 4.1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์
- 4.1.7 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน
- 4.1.8 องค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ปัญหาการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดินของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยปัญหา 5 ด้าน ดังนี้

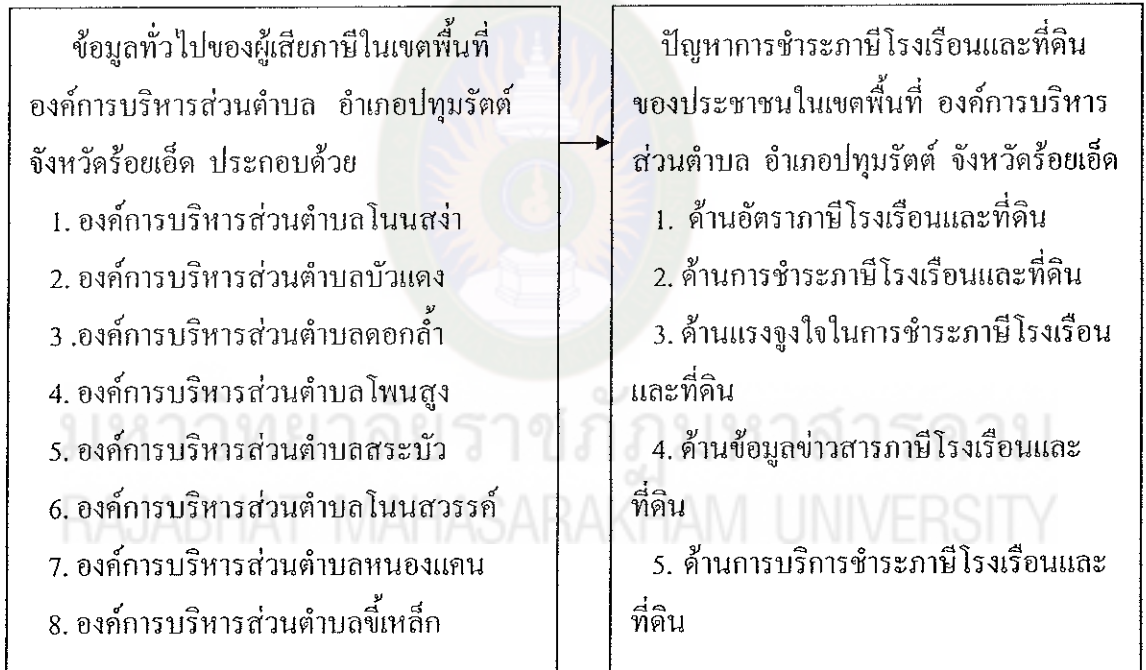
- 4.2.1 ปัญหาด้านอัตราภาษีโรงเรียนและที่ดิน
- 4.2.2 ปัญหาด้านการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน
- 4.2.3 ปัญหาด้านแรงจูงใจในการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน
- 4.2.4 ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสารภาษีโรงเรียนและที่ดิน
- 4.2.5 ปัญหาด้านการบริการชำระภาษีโรงเรียนและที่ดิน

กรอบแนวคิดการศึกษា

ในการศึกษารั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเอาประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษี โรงเรือนและที่ดินและข้อมูลในการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน พร้อมกับผลการปฏิบัติงานตลอดระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมาประกอบกับปัญหาในการชำระภาษีของประชาชน ผู้เสียภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า จึงเป็นเหตุเป็นผลที่จะมุ่งเน้นด้านปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน ของประชาชน ผู้เสียภาษีในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ในที่นี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง อย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องไปกับ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น

ปัญหาการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องกับการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินที่ไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย และมีการหลีกเลี่ยงรวมทั้งไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่ง ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านอัตราภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับอัตราค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ที่กำหนดไว้นานแล้วซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ไม่เหมาะสมต่อทรัพย์สินและไม่มีความเป็นธรรม กับเจ้าของกิจการร้านค้า กิจการพาณิชย์ต่าง ๆ
2. ปัญหาด้านการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของขั้นตอนการชำระภาษี และเอกสารหลักฐานที่ประกอบการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินที่มีจำนวนมากเกินไปและไม่ชัดเจน
3. ปัญหาด้านแรงจูงใจในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการนอกเวลาราชการในการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน และใช้เวลาในการชำระภาษีนานเกินไป
4. ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสารภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของป้ายประชาสัมพันธ์ รถยนต์ของหน่วยงานออกประชาสัมพันธ์ และกำนันผู้ใหญ่บ้านในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนในขั้นตอน วิธีการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน และระยะเวลาในการชำระภาษีต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน
5. ปัญหาด้านการบริการชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน คือ อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการต้อนรับของพนักงานเจ้าหน้าที่ของการรับชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส และไม่มีการปฏิบัติต่อผู้มาชำระภาษีโรงเรือนและที่ดินด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนและไม่มีสถานที่ให้บริการจอดรถที่สะดวกสบาย

ประโยชน์การศึกษา

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดเก็บ
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
และหน่วยงานอื่นที่สนใจให้มีประสิทธิภาพต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY